

SAMENVATTING

Inleiding

Sinds 2005 kunnen (nabestaanden van) slachtoffers van misdrijven waarvoor aan de dader tbs is opgelegd, door het Openbaar Ministerie (OM) worden geïnformeerd over het strafverloop in de executiefase. Het gaat met name om informatie over plaatsing, verlof, verlenging en beëindiging van de tbs-maatregel. Sinds 2006 bestaat een dergelijke voorziening ook voor slachtoffers en nabestaanden van misdrijven gepleegd door jeugddelinquenten met een PIJ¹-maatregel of een jeugddetentie met een strafrestant van ten minste zes maanden.

Het onderzoek

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie heeft RegioPlan Beleidsonderzoek het proces van informatieverstrekking geëvalueerd en de ervaringen van slachtoffers/nabestaanden geïnventariseerd. De uitkomsten van dit onderzoek dienen (mede) als basis om de uitvoering van de informatieverstrekking te verbeteren. De informatie is verzameld door een documentstudie, een enquête onder betrokken organisaties en door interviews met vertegenwoordigers van die organisaties. Daarnaast zijn zestig interviews gehouden met slachtoffers en nabestaanden.

Uitkomsten van de procesanalyse

Bij de informatieverstrekking is een groot aantal organisaties betrokken. Vanuit het OM hebben de arrondissementsparketten, ressortsparketten en het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV) taken in het informatieproces. Vanuit de DJI zijn de verlofunit, de forensisch-psychiatrische centra FPC's (de behandelklinieken) en Individuele Jeugdzaken (IJZ) bij het informatieproces betrokken. De informatiestromen tussen de betrokken organisaties zijn vastgelegd in protocollen.

Het verloop van het informatieproces kan in de praktijk alleen voor slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden worden geanalyseerd. Bij de jeugddelinquenten staat dit proces namelijk nog nauwelijks op de rails.

Er zijn verschillende zwakke schakels in het informatieproces:

- De verschillende parketten werken niet eenduidig bij het aanschrijven en

---

¹ PIJ staat voor Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen (ook wel 'jeugd-tbs' genoemd).

informereren van slachtoffers/nabestaanden over de informatiemogelijkheid. Er is geen standaard- en/of schriftelijk vastgelegde werkprocedure. Bovendien houden de meeste parketten *geen* of alleen een *schriftelijke* administratie bij over de informatiebehoefte waardoor de parketten het overzicht verliezen.

- Informatie die door de parketten aan het LIJV wordt doorgegeven, is vaak onvolledig: 65 procent moet opnieuw worden gecontroleerd op bijvoorbeeld juistheid van adresgegevens. Twintig procent van de slachtoffers/nabestaanden wordt via een andere weg dan via de parketten bij het LIJV aangemeld.
- De FPC's worden niet actief door de plaatsing- of verlofunit van de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden op de hoogte gesteld, maar halen deze informatie uit het digitale registratiesysteem van de DJI of uit de door de plaatsingunit overgedragen strafdossiers. Deze werkwijze is niet volgens het protocol.
- De helft van de FPC's stelt het LIJV op de hoogte van de plaatsing van tbs-gestelden. Dit gebeurt in de praktijk op uiteenlopende manieren. Evenals bij de parketten zijn binnen de FPC's vaak meerdere medewerkers bij het informatieproces betrokken en wordt er niet gewerkt met een vaste werkprocedure.

Sterke schakels in het informatieproces zijn:

- Het doorgeven van de informatiebehoefte door het LIJV aan de verlofunit en IJZ van de DJI. Dit verloopt volgens het protocol. Er zijn hierbij geen noemenswaardige knelpunten. Zeker na het maken van werkafspraken tussen het LIJV en de verlofunit in de loop van 2008 verloopt deze informatiestroom goed.
- Indien een verlofaanvraag van een FPC wordt goedgekeurd, stuurt de verlofunit of IJZ een afschrift van de afgegeven verlofmachtiging aan het LIJV. Sinds 2008 verloopt dit goed en zoals het protocol voorschrijft, onder meer omdat de verlofunit vanaf dat moment werkt met een vast contactpersoon.
- Het informeren van slachtoffers door het LIJV verloopt goed onder de conditie dat de slachtoffers bij het LIJV zijn aangemeld. Omdat het LIJV in beperkte mate gedigitaliseerd werkt, is dit onderdeel echter niet bestand tegen een voorgenomen uitbreiding van het informatieproces naar het gevangeniswezen.

Ervaringen van slachtoffers en nabestaanden

Naast de procesanalyse is in het onderzoek de beoordeling van de slachtoffers/nabestaanden over het informatieproces en de inhoud van de verkregen informatie in beeld gebracht. Het gaat om zestig geïnterviewde personen die positief hebben gereageerd op het aanbod van het OM en in het bestand van het LIJV zijn opgenomen.

Beoordeling informatieproces

Alle respondenten beoordelen de *mogelijkheid* om informatie te krijgen als positief omdat inzicht in het strafverloop hen een gevoel van zekerheid geeft. In de uitvoering hapert het echter nog volgens de respondenten. Zo is voor een substantieel deel van hen niet duidelijk welke instantie de informatie verstrekt en welke informatie met welke regelmaat verwacht kan worden. Het informeren per brief en de stijl van de brieven wordt overwegend positief beoordeeld. Als belangrijkste verbeterpunt noemen de respondenten dat de informatie sneller en vollediger zou moeten worden verstrekt. Ook zou een jaarlijkse update van de stand van zaken van de executiefase erg welkom zijn.

Beoordeling verkregen informatie

Van de respondenten die inmiddels informatie hebben gekregen, vindt de meerderheid de informatie onvoldoende, waardoor het gevoel van zekerheid (deels) uitblijft. Het oordeel van zestig procent van de respondenten is dat over een te beperkt aantal onderwerpen wordt geïnformeerd en dat de informatie per onderwerp te mager is. Voor bijna de helft van de respondenten voldoet de informatie dan ook niet aan de verwachtingen. De verkregen informatie wordt overwegend wel begrijpelijk gevonden door de helderheid van de brieven. Als belangrijkste verbeterpunten worden het verstrekken van meer gedetailleerde informatie genoemd en het informeren over meer verschillende onderwerpen. Dit is vooral van belang voor slachtoffers/nabestaanden van wie de veroordeelde een bekende is en/of in de buurt woont.

Conclusies en aanbevelingen

Complex proces

Het informatieproces is een complex en daarmee kwetsbaar proces. Een groot aantal instanties is bij het proces betrokken. De instanties voorzien elkaar van informatie: de informatiestromen. Gezien de complexiteit van het proces is het belangrijk dat de betrokken instanties een goed beeld hebben van het totale informatieproces en hun eigen taak daarbinnen en die taak bovenal adequaat en eenduidig uitvoeren. Het onderzoek laat zien dat het in de praktijk op deze punten hapert, met name bij de parketten en de FPC's. Als gevolg daarvan worden niet alle personen uit de doelgroep met informatie bereikt. Hoe groot dat deel is, kan op basis van het onderzoek niet worden aangegeven.

Ervaringen slachtoffers en nabestaanden

De beoordeling van het informatieproces door slachtoffers/nabestaanden die wel met informatie worden bereikt, weerspiegelt de onvolkomenheden in het proces. Het voornaamste punt van kritiek is dat informatie laat gekregen wordt of (delen daarvan) zelfs helemaal niet. Daarnaast is een belangrijk punt van kritiek dat de verkregen informatie onvoldoende is.

Betekenis voor de informatieverstrekking

Overwogen kan worden om de informatieverstrekking op drie hoofdpunten te verbeteren en/of uit te breiden:

1. Alle slachtoffers/nabestaanden met een informatiebehoefte moeten worden bereikt met informatie.
2. Slachtoffers/nabestaanden zouden periodiek geïnformeerd kunnen worden over de stand van zaken in de executiefase.
3. Mogelijkheden voor een meer gedetailleerde informatievoorziening zouden kunnen worden onderzocht.

Deze punten kunnen worden gerealiseerd door de volgende verbeterpunten:

1. De betrokken instanties, met name de parketten, moeten eenduidig werken.
2. De betrokken partijen moeten gegevens structureel en digitaal administreren en controleren.
3. Alle partijen moeten zijn voorzien van een deugdelijk automatiseringssysteem dat geschikt is voor de uitwisseling. De partijen zouden toegang kunnen krijgen tot elkaars systemen of met eenzelfde systeem kunnen werken.
4. Onderzocht moet worden of het LIJV beschikt over voldoende software en/of kennis om te kunnen werken met het eigen automatiseringssysteem.